

JAK PROJÍT S LEHKOSTÍ NÁSTRAHY ASISTOVANÉHO KONTAKTU

**STRUČNÝ PRŮVODCE ASISTOVANÝM KONTAKTEM
pro biologické rodiče dítěte v pěstounské péči**

Mgr. Barbora Minaříková Doubková

Mgr. Lenka Patočková

děti
patří
domů

Milí rodiče,

asistovaný kontakt je náročná situace pro všechny strany - pro dítě, pěstouny, pro Vás jako rodiče a v neposlední řadě i pro pracovníka, který bude kontakt zprostředkovávat. Dítě si s sebou nese citové zranění a může mít velká očekávání a současně velký strach ze setkání s rodičem po dlouhé době. Pěstouni, kteří pomáhají dítěti jeho zranění nést, mohou mít obavy, že bude dítě po setkání zklamané, citově rozhozené. Vy možná prožíváte obavu z toho, jak vás dítě přijme a zda vůbec. Tím jsme všichni na jedné lodi a naším společným cílem je spokojenost dítěte. Tak pojďme společně s naší pomocí vyrazit na plavbu klidnými i divokými vodami asistovaného kontaktu.

Proto se Vám dostává do ruky pomocník, který by Vám měl pomoci setkávat se s Vaším dítětem bez stresu a problémových situací. Naším cílem je Vám jednoduše a uceleně shrnout vše, co k asistovanému kontaktu potřebujete - tedy kam se obrátit, jak se připravit, jak probíhá, co je dobré mít s sebou a co naopak radši nechat doma.

Pro zjednodušení je v dokumentu uváděno označení “biologický rodič”, myslíme tím však i jiné blízké osoby v životě dítěte (babička, děda, teta, strýc, bratranec, ...).

Tento průvodce byl sepsán na základě naší praxe tak, aby Vám usnadnil setkávání s Vaším dítětem. V jakémkoliv případě se můžete obrátit na pracovníka pro asistované kontakty nebo přímo na klíčového pracovníka rodiny. Rád vám zodpoví veškeré dotazy a pomůže celým procesem projít.

Používané pojmy

biologický rodič - to jste Vy, rodič dítěte, u kterého nemůže dítě z různých důvodů vyrůstat

pěstoun - náhradní rodič dítěte. Dítě ho může podle svého věku, jejich vztahu nebo času stráveného v pěstounské péči oslovovat mámo nebo táto.

pěstounská péče - forma náhradní rodinné péče. Dítě má možnost vyrůstat v rodině a zažívat blízké vztahy, které by v dětském domově zažívat nemohlo.

OSPOD - orgán sociálně-právní ochrany dětí, tzv. "sociálka". Přes ni se vyřizují všechny záležitosti ohledně Vašeho dítěte.

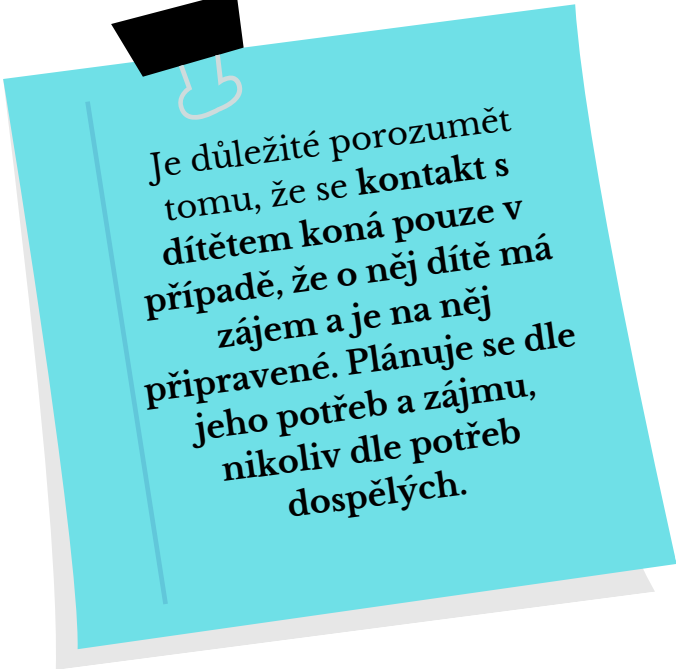
klíčový pracovník - sociální pracovník, který pracuje s pěstounskou rodinou a Vaším dítětem. Pomáhá dítěti a rodině zvládat různé situace a také kontroluje, jak probíhá pěstounská péče. Dohlíží také na naplňování práv dítěte v pěstounské péči - třeba právo dítěte na kontakt s jeho původní rodinou. Je zaměstnancem neziskové organizace, někdy také OSPODu.

Co je asistovaný kontakt?

setkání biologického rodiče a jeho dítěte za pomoci a podpory pracovníka

plánované setkání - vím kdy, kde a co se bude dít

v bezpečném, neutrálním prostředí

Je důležité porozumět tomu, že se kontakt s dítětem koná pouze v případě, že o něj dítě má zájem a je na něj připravené. Plánuje se dle jeho potřeb a zájmu, nikoliv dle potřeb dospělých.

Práva a povinnosti biologického rodiče vzhledem k asistovanému kontaktu

Biologický rodič má právo stýkat se se svým dítětem, a to i v případě, že jsou rodiče zbaveni rodičovské odpovědnosti či mají omezení způsobilosti k právním úkonům, ledaže soud takový styk omezí nebo zakáže - tj. zákaz styku s dítětem.

Jediný, kdo může kontakt dítěte se svým rodičem omezit nebo zakázat, je soud - tj. zákaz styku s dítětem.

Soud také může určit podmínky styku - zejména nutnost kontakt asistovat, dále místo, kde k němu má docházet. Může určit také osoby, které se mohou, popř. nemohou tyku účastnit.

Povinnost rodiče (i když není právně ukotvena) je být aktivní v udržování kontaktu s dítětem, zjišťovat a potvrzovat si aktivně termíny plánovaných kontaktů, v případě neúčasti se z kontaktu předem omluvit.

Kdo je asistovanému kontaktu přítomen?

- dítě, popřípadě děti
- biologický rodič či jiná blízká osoba
- pracovník pro asistovaný kontakt (podpora biologického rodiče), někdy ho může nahradit i klíčový pracovník dítěte/dětí (v případě, že není k dispozici pracovník pro AK)

Někdy mohou být přítomny i další osoby:

- **pěstoun/pěstounka** – u menších dětí nebo přeje-li si to dítě, na doporučení OSPOD či doprovázející organizace
- **jiný odborný pracovník** – např. psycholog, psycho-terapeut - při nutnosti hlubšího zhodnocení kontaktu (např. pracovník videotréninkových interakcí)
- v případě upravení kontaktu soudem upravuje konkrétní osoby přítomné asistovanému kontaktu soud

Kdy se asistovaný kontakt svolává?

Asistovaný kontakt vždy vychází z potřeb dítěte.

Pokud dítě kontakt odmítne, nebude se kontakt realizovat. Klíčový pracovník pak s dítětem a pěstouny pracuje na změně postoje dítěte, je-li to v jeho zájmu.

V případě, že dítě kontakt chce, přihlíží se k jeho potřebě četnosti a délky kontaktu.

Asistovaný kontakt se realizuje:

- na základě dohody pěstounů a biologických rodičů či jiné blízké osoby
- na základě doporučení pracovnice OSPOD
- na základě návrhu doprovázející organizace
- na základě usnesení/rozhodnutí soudu

Chci vidět své dítě. Na koho se můžu obrátit?

na pěstouny dítěte – přímá cesta, jak se pokusit nastavit pravidelné kontakty se svým dítětem – téměř vždy budete spolupracovat s klíčovým pracovníkem pěstounů nebo pracovníkem pro asistované kontakty

na OSPOD – pracovník se spojí s pěstouny a domlouvá se s nimi

na doprovázející organizaci dítěte – dohoda kontaktů probíhá s pěstouny přes klíčového pracovníka dítěte

na pracovníka pro asistované kontakty – dohoda probíhá mezi pěstouny, klíčovým pracovníkem a zástupcem biologických rodičů (pracovník pro asistované kontakty)

na soud – v případě, že se nedaří domluvit kontakt běžnou cestou

Ať už se obrátíte na kohokoliv, vždy bude následovat příprava všech stran ke kontaktu.

Asistovanému kontaktu předchází

PŘÍPRAVA

příprava dítěte – zajišťuje klíčový pracovník rodiny. Ptá se dítěte, zda se s Vámi chce potkat, na co si pamatuje, co by o vás chtělo vědět, jaké z toho má pocity, obavy apod.

příprava pěstounů – zajišťuje klíčový pracovník rodiny. Mluví s nimi o jejich obavách, očekáváních, o informacích, které o Vás mají, o představách kontaktů apod.

příprava Vás jako biologického rodiče. Příprava probíhá formou jednoho nebo více osobních setkání s pracovníkem pro asistované kontakty (nebo s klíčovým pracovníkem pěstounů) – pracovník zjišťuje Vaši aktuální situaci, proč se chcete s dítětem setkat, probírá s Vámi pravidla kontaktu a plánuje ho. Bude také sepsána Dohoda o asistovaném kontaktu. Pracovník je tu pro Vás a Vaše dotazy. Dá Vám také rady a tipy, aby kontakt dobře proběhl.

Dohoda o asistovaném kontaktu

Dohoda nám pomáhá, aby kontakt proběhl bez konfliktů a bezpečně pro dítě.

Někdy je sepsání dohody podmínka OSPODu. Dohodu podepisujete Vy, pěstouni, klíčový pracovník rodiny, pracovník pro asistované kontakty a někdy i dítě (podle věku).

V dohodě o asistovaném kontaktu může být:

- kdo zařizuje kontakt
- cíl setkání
- časový plán kontaktu
- jak bude kontakt ukončen (kdo z místa odchází jako první)
- pravidla kontaktu (jsou rozepsány v samostatné kapitole)
- nastavení oslovení
- frekvence setkávání (možno sjednat konkrétní termíny)
- plán přípravy biologického rodiče (či osoby blízké) na kontakt – v případě, že příprava vyžaduje více setkání

Co mít promyšlené před samotným kontaktem?

Je dobré s pracovníkem pro asistované kontakty probrat následující témata:

Jaká je moje motivace ke kontaktu?

Chci jen dítě vidět nebo mám o něj opravdový dlouhodobý zájem? Chci vědět, co dělá, co ho zajímá, jak prospívá ve škole?

Jak často bych chtěl vidět své dítě?

Jaké jsou mé reálné možnosti? Jak často si můžu dovolit za dítětem jet?

Jaké jsou mé možnosti udržet pravidelný kontakt?

Jaká je moje finanční situace? Jak bydlím daleko? Můžu pravidelně dojíždět? Zvládnou to zdravotně? Co na to moje nová rodina?

Příprava scénáře asistovaného kontaktu.

Co budu s dítětem dělat? O čem si budeme povídat? Můžu si připravit nějakou jednoduchou hru. Může mi pomoci pracovník - např. může zajistit pomůcky k aktivitě apod.

Seznam otázek na náhradní rodinu

Co chci vědět o rodině, kde vyrůstá moje dítě? Témata je vždy dobré předem probrat s pracovníkem pro asistované kontakty.

Samotný asistovaný kontakt

- Průběh kontaktu:**
- seznámení + vysvětlení rolí pracovníků
  - připomenutí pravidel kontaktu a vzájemného oslovování
  - volná aktivita s dítětem – Váš prostor pro rozhovor nebo hru s dítětem. Můžete využít připravený scénář nebo pomoc pracovníka.
  - další plán setkání – domluvíte se kdy a kde se setkáte příště
  - společné zhodnocení setkání
  - rozloučení

Před setkáním je dobré kontakt potvrdit a být ve spojení (telefon, email, SMS) s osobou, která kontakt zařizuje.

Pravidla asistovaného kontaktu

vzájemný respekt – mluvíme slušně, bez výčitek

bezpečná témata – co dítě zažilo, jak mu to jde ve škole, co ho baví apod., nepouštíme se do hodnocení rodinných vztahů, nehledáme viníky situace, nevyvoláváme velké emoce

právo kontakt předčasně ukončit, pokud bude kdokoliv v psychické nepohodě

kontakt má jasný časový rámeček - nastavení, kdo odchází z kontaktu první

respekt instrukcí odborných pracovníků

nic neslibovat

právo cítit se jakkoliv

kontakt se nekoná v případě, že je některý z účastníků pod vlivem návykových látek

 kontakt se nekoná v případě, že je některý z účastníků v emoční krizi

 Během přípravy jste se seznámili s pravidly kontaktu, které je nutné dodržovat. V případě, že pravidla nejsou dodržována, pracovník na to upozorní. V krajním případě může kontakt ukončit.

CO JE ZAKÁZANÉ

 ALKOHOL A DROGY – pokud budete pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, kontakt se nekoná.

 NEZVLÁDNUTÉ EMOCE – pokud budete velmi rozčileni nebo jinak rozrušeni, bude kontakt přeložen na jiný termín. Pracovník Vám nabídne možnost s emocemi pracovat.

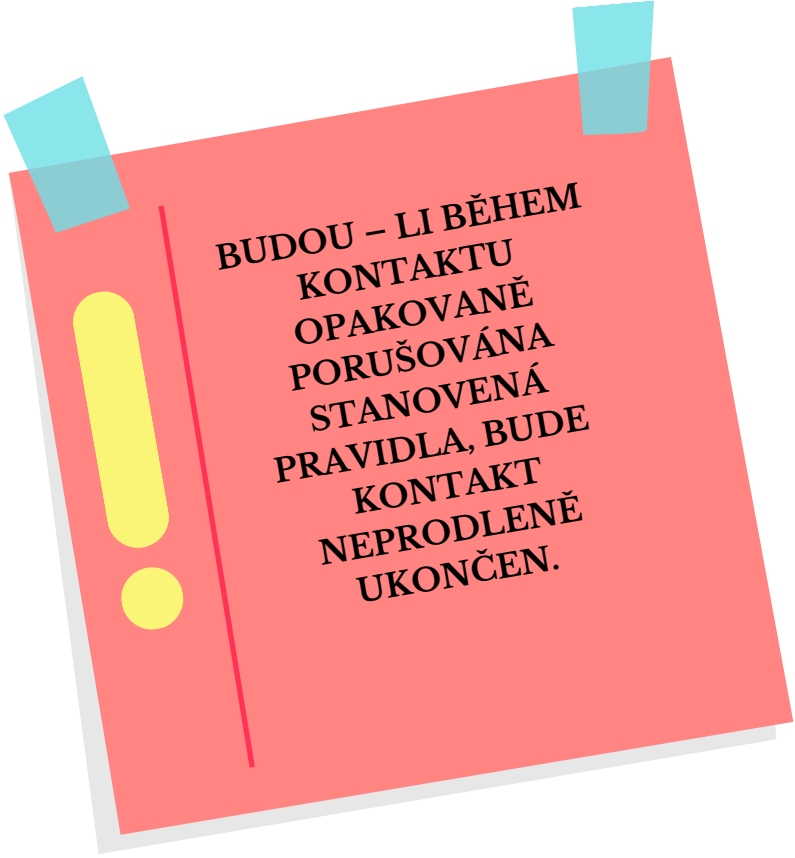
 OBVIŇOVÁNÍ – pokud budete opakovaně obviňovat z nastalé situace jiné osoby (pěstouny, dítě, ...), bude kontakt přerušen.

PLANÉ SLIBY - pokud budete dítěti opakovaně slibovat věci, které nemůžete naplnit, bude kontakt přerušen.

SPROSTÁ SLOVA - pokud i přes upozornění pracovníka bude biologický rodič ve své komunikaci s dítětem opakovaně používat nevhodná či sprostá slova, bude kontakt přerušen.

**BUDOU – LI BĚHEM
KONTAKTU
OPAKOVANĚ
PORUŠOVÁNA
STANOVENÁ
PRAVIDLA, BUDE
KONTAKT
NEPRODLENĚ
UKONČEN.**

Co je dobré mít připravené

- **malý dárek** (např. sladkost nebo nějakou drobnou hračku) – nejlépe po dohodě s pěstouny nebo na doporučení klíčového pracovníka rodiny (např. kvůli možné potravinové alergii)
- **přibližný scénář setkání** – co chci s dítětem dělat
- **připravená témata rozhovoru** – co chci s dítětem probrat, co o něm chci vědět
- **fotografie – vlastní** (i ze svého dětství), širší rodiny – pozor na fotografie dalších dětí, o které se v současnosti staráte a dítě o nich neví
- **seznam otázek na náhradní rodinu** - byl připraven během přípravy

Pár slov závěrem

Kontakt dítěte se svým rodičem vnímáme jako velmi důležitý pro jeho identitu a vývoj. Oceňujeme Váš zájem navázat s Vaším dítětem kontakt. Občas se může zdát, že je to cesta plná překážek a vyžaduje to hodně trpělivosti a přípravy. Věříme, že Vám ke zvládnutí celého procesu kolem asistovaného kontaktu bude nápomocný také právě tento Průvodce, také se můžete obrátit na klíčového pracovníka pěstounské rodiny nebo na pracovníka pro asistované kontakty.

tým pracovníků Děti patří domů, z. s.

Přílohy

- 1 návrh dohody o asistovaném kontaktu
- 2 kontakty a odkazy na odbornou sociální a psychologickou pomoc

1 Návrh dohody o asistovaném kontaktu

DOHODA

o kontaktu dítěte svěřeným do pěstounské péče a jeho rodinným příslušníkem

Tato dohoda nastavuje pravidla, termíny a formu kontaktů mezi nezl. **(jméno dítěte)**, nar. **XY**, svěřeným do pěstounské péče **(jména pěstounů)**, a jejím biologickým rodičem/osobou blízkou **(Vaše jméno)** v období **XY**.

Účastníci dohody (jména):

biologický rodič
pěstouni
dítě, nezletilý/á v NRP
klíčový pracovník, Děti patří domů, z. s., zprostředkovatel, podpůrná osoba
nebo pracovník pro asistované kontakty, Děti patří domů, z. s., zprostředkovatel, podpůrná osoba

Obsah dohody (např.):

Asistovaný kontakt je koordinován pracovníkem pro asistované kontakty na ZÁKLADĚ dohody s klíčovou pracovnící pěstounské rodiny rodiny.

Cílem setkání je obnovení pravidelných návštěv mezi dítětem a biologickým rodičem a prohloubení jejich vztahů. Dalším cílem je nastavení četnosti kontaktů.

Setkání se uskuteční v **(místo konání kontaktu)**, od ..... do ..... Dítě se po ukončení kontaktu rozloučí a odchází s pěstouny z místa setkání jako první.

Pravidla asistovaného kontaktu: např.: nebýt pod vlivem návykových látek, nepoužívat sprostá slova, neříkat plané sliby, + další možná pravidla nastavená vzhledem k aktuální situaci v rodině.

Pokud dojde k opakovanému porušení nastavených pravidel, bude asistovaný kontakt ukončen.

Pěstouni souhlasí s uskutečněním dalších zprostředkovaných návštěv v termínech: **(vypsané termíny)**

Biologický rodič se zavazuje zúčastnit se přípravy na asistované kontakty v těchto termínech: **(vypsané termíny)**

S dohodou souhlasím a svým podpisem se zavazuji dodržovat nastavená pravidla a postupy.

V..... Dne	V ..... Dne	V ..... Dne .....
.....	.....	.....
biologický rodič	klíčový pracovník rodiny Děti patří domů, z. s. nebo pracovník pro asistované kontakty	pěstounka

2 *Kontakty a odkazy na odbornou sociální a psychologickou pomoc*

Sociálně aktivizační služba - pomoc rodinám v tíživé životní situaci, Charita Česká republika
www.charita.cz

Česká advokátní komora - Bezplatné právní poradenství - smlouvy, rodičovská práva, www.cak.cz

Linka první psychické pomoci - 116 123, 24h
bezplatná linka pomoci lidem, kteří jsou v akutní krizi, uvažují o sebevraždě nebo trpí dlouhodobým stresem a samotou, www.linkapsychickepomoci.cz

Dluhová poradna - bezplatná linka 800 214 214
www.dluhovaporadna.cz

Dluhové poradenství Člověka v tísní - 770 600 800
(Po-Pá: 9:00-17:00),
www.clovekvtisni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi

Inspirační zdroje

Uhlířová, V.: *Kontakt dítěte v NRP s biologickou rodinou*. Velký vůz Sever, 2014.

Vlčková, H. a kol.: *Metodika pro asistovaný kontakt dítěte s biologickou rodinou*, Rozum a cit, z.s. 2015.

Semerádová, M.: *Zprostředkování kontaktu dítěte s vlastní rodinou*, Amalthea, z. s. 2012.

Centrum poradenství pro rodinné a partnerské vztahy:
služba Asistované kontakty

<https://www.centrum-poradenstvi.cz/asistovane-kontakty.html>

Mgr. Barbora Minaříková Doubková
Mgr. Lenka Patočková

Děti patří domů, z. s.
www.detipatridomu.cz
2020

Vytvořeno v rámci podpory Nadace J&T.

NADACE J&T